

Försäljning av mineralgödsel för jord- och trädgårdsbruk under 2000/01

Sales of fertilizers for agricultural and horticultural purposes in 2000/01

I korta drag

Fortsatt uppgång i kväveförsäljningen

Försäljningen av handelsgödselkväve till jord- och trädgårdsbruket uppgick under gödselåret 2000/01 till 197 tusen ton. Detta är 8 tusen ton mer än året innan och 18 tusen ton mer än gödselåret 1998/99. Försäljningen under 1998/99 var dock den lägsta på många år. Försäljningen av övriga växtnäringsämnen – fosfor och kalium – har endast förändrats marginellt jämfört med närmast föregående gödselår och uppgick till 17 tusen ton fosfor och, 39 tusen ton kalium. Den regionala statistiken, som måste tolkas med stor försiktighet, visar att ökningen i kväveförsäljningen främst skett i södra och västra Götaland.

Under senare år har även fosforgödselmedlens kadmiuminnehåll beräknats. Det uppgick under senaste gödselåret till ca 175 kg, vilket är i stort sett oförändrat jämfört med året innan.

Under växtodlingssäsongen 2000/01 ökade priset på handelsgödselkväve påtagligt. Förändringar i prisnivå på handelsgödselmedel påverkar ofta försäljningsstatistiken. Inköpen tidigareläggs om en förestående prishöjning blir känd. Detta kan vara en del av förklaringen till uppgången under senaste året. För enskilda år är ökad försäljning alltså inte liktydigt med ökad användning.

Spannmålsarealen har minskat något utan att ha ersatts av andra kvävekrävande grödor. Tillsammans med det höjda kvävepriset borde denna utveckling tala för en nedgång i försäljningen av handelsgödselkväve. Å andra sidan har under året införts skärpta krav på proteinhalt vid intervention till EU av brödvete, vilket påverkat gödslingen i stigande riktning. Den relativa ökningen av gödselpriset mellan de två senaste åren var dock större än ökningen av spannmålspriset, vilket sammantaget borde ha verkat återhållande på gödslingen.

Ökad användning av kvävegödselmedel ligger inte i linje med tidigare miljömål, som innebar att förbrukningen av kväve från handelsgödsel skulle minska med 20 procent till år 2000 i förhållande till vad som användes 1986. Detta mål har inte nåtts. Om man ser till försäljningen per hektar utnyttjad åker har ingen nedgång alls skett sedan mitten av 1980-talet. Den minskade totalförsäljningen har uppnåtts genom en nedgång i den utnyttjade åkerarealen.

Statistiska centralbyrån
Statistics Sweden

Sven Strömberg, SCB, tfn 08-5069 47 45, sven.stromberg@scb.se
Solveig Danell, SCB, tfn 08-5069 47 53, solveig.danell@scb.se

Statistiken har producerats av SCB, som ansvarar för officiell statistik inom området.

ISSN 1403-8978 Serie Miljövärd. Utkom den 24 april 2002.
Tidigare publicering: Se avsnittet Fakta om statistiken.
Utgivare av Statistiska meddelanden är Svante Öberg, SCB.

Innehåll

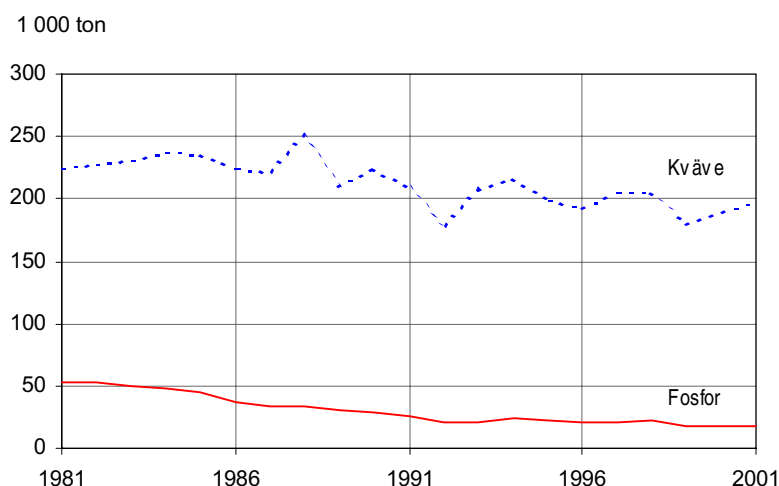
Statistiken med kommentarer	3
Internationell jämförelse	3
Tabeller	5
1. Försäljning av mineralgödsel till jord- och trädgårdsbruk åren 1994/95 – 2000/01, tusen ton kväve (N)	5
2. Försäljning av mineralgödsel till jord- och trädgårdsbruk åren 1994/95 – 2000/01, tusen ton fosfor (P)	6
3. Försäljning av mineralgödsel till jord- och trädgårdsbruk åren 1994/95 – 2000/01, tusen ton kalium (K)	7
4. Försäljning av mineralgödsel till jord- och trädgårdsbruk åren 1994/95 – 2000/01, kväve (N) per hektar utnyttjad åker	8
5. Försäljning av mineralgödsel till jord- och trädgårdsbruk åren 1994/95 – 2000/01, fosfor (P) per hektar utnyttjad åker	9
6. Försäljning av mineralgödsel till jord- och trädgårdsbruk åren 1994/95 – 2000/01, kalium (K) per hektar utnyttjad åker	10
7. Försäljning av mineralgödsel till jord- och trädgårdsbruk åren 1997/98 – 2000/01. Svavel (S) dels i tusen ton, dels i kg per hektar utnyttjad åker	11
Fakta om statistiken	12
Detta omfattar statistiken	12
Så görs statistiken	12
Datainsamling och bearbetning	12
Statistikens tillförlitlighet	13
Bra att veta	13
Tidigare statistik	13
Annan statistik	13
In English	14
Summary	14
List of tables	14
List of terms	14

Statistiken med kommentarer

Försäljningen av kväve, fosfor och kalium i handelsgödsel under gödselåret 2000/01, dvs. under perioden 1 juli 2000 – 30 juni 2001, redovisas i tabellerna 1 – 6. Eftersom redovisningen på län kan vara osäker (se Statistikens tillförlitlighet) publiceras även resultat för länsgrupper, som bättre överensstämmer med försäljningsområdena för handelsgödsel och därför ger säkrare statistik.

Den totala försäljningen av kväve i handelsgödsel har sedan början av 1990-talet varierat runt 200 000 ton efter att tidigare (sedan 1970-talet) legat på en högre nivå (runt 225 000 ton). Variationer mellan åren kan bl.a. bero på skillnader i grödfördelningen och på förändrade prisrelationer mellan handelsgödsel och skördeprodukter. Den låga försäljningen 1998/99 har följts av ökad försäljning under de två senaste åren. Försåld mängd kväve per hektar utnyttjad åker uppgick till 84 kg, vilket är i nivå med försäljningen 1993/94 och 15 procent högre än 1998/99. Den högsta hektarförbrukningen förekommer i Skåne, Hallands och Östergötlands län

Jordbrukets inköp av handelsgödsel 1981-2001

Källa: SCB

Försäljningen av fosfor i handelsgödsel har visat en nedåtgående trend sedan början av 1980-talet. Försäljningen per hektar utnyttjad åker är densamma som under de två senaste åren, 7 kg.

Undersökningen omfattade även uppgifter om gödselmedlens svavel- och kadmiuminnehåll. I tabell 7 redovisas uppgifter för svavel om totalförsäljningen, i ton, och om förbrukningen uttryckt i kg/ha utnyttjad åkerareal för de fyra senaste gödselåren.

Beräkningarna visar att fosforgödselmedlen under 2000/01 innehöll ca 175 kg kadmium. Detta är i stort sett oförändrat jämfört med närmast föregående gödselår men nästan en halvering jämfört med 1997/98 då fosforgödselmedlen innehöll 335 kg kadmium. Det genomsnittliga kadmiuminnehållet uppgick under senaste gödselåret till ca 10 gram kadmium per ton fosfor.

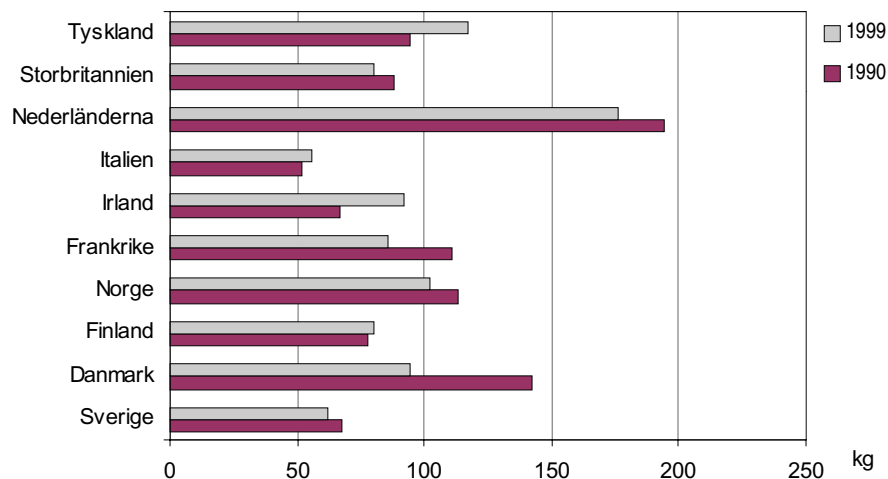
Internationell jämförelse

Användningen av handelsgödsel varierar kraftigt mellan olika länder inom EU. Växtnäringstillförseln är starkt korrelerad till odlingsinriktning och -intensitet i produktionen. I förhållande till flertalet EU-länder i Nord- och Mellaneuropa har Sverige en låg tillförsel av handelsgödselmedel. Framförallt Nederländerna

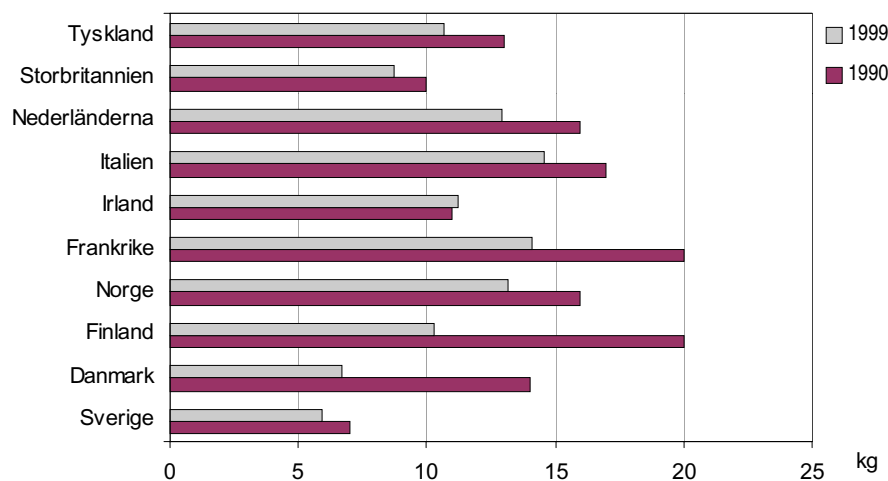
men även Danmark har betydligt större tillförsel per hektar jordbruksmark. Samtidigt är bortförslin av kväve via skörden högre i dessa länder än i Sverige.

I nedanstående diagram redovisas tillförsel av handelsgödselkväve- och fosfor per hektar jordbruksmark för några EU-länder dels för 1990, dels för 1999.

Kväve från handelsgödselmedel, kg/ha jordbruksmark¹, för några EU-länder 1990 och 1999

Fosfor från handelsgödselmedel, kg/ha jordbruksmark¹, för några EU-länder 1990 och 1999

1) Åkermark och permanent betesmark

Källa: Eurostat, FAO och EFMA

Av diagrammen framgår att förbrukningen minskat något i vissa länder. Variationer mellan åren bl.a. i priserna på handelsgödselmedel och skördeprodukter, åkerarealens användning och väderleken påverkar förbrukningen.

Tabeller

1. Försäljning av mineralgödsel till jord- och trädgårdsbruk åren 1994/95 – 2000/01, tusen ton kväve (N)

1. Sales of fertilizers for agricultural and horticultural purposes in 1994/95 – 2000/01. Nitrogen (N) in thousands of tons

Län och länsgrupper		Tusen ton kväve (N)						
		94/95	95/96	96/97	97/98	98/99	99/00	00/01
Hela riket		198,3	192,3	204,6	205,6	179,2	189,4	196,9
Län F, G och H		16,6	14,4	17,5	15,4	15,5	15,5	16,1
Län AB, C, D, T, U		38,6	37,4	41,3	41,7	36,1	39,2	38,6
Län W och X		6,4	7,4	7,0	8,3	6,8	7,5	7,1
Län Y, Z, AC och BD		6,3	5,4	4,6	4,7	4,4	4,8	4,0
Stockholms	AB	4,6	4,4	4,8	4,7	3,5	4,1	4,1
Uppsala	C	9,8	9,1	10,4	11,7	10,2	10,5	9,6
Södermanlands	D	8,7	8,8	9,6	9,1	8,5	9,0	10,1
Östergötlands	E	21,1	19,5	22,5	24,6	18,8	20,9	19,4
Jönköpings	F	3,8	3,5	4,6	3,7	3,9	3,8	3,6
Kronobergs	G	3,3	2,8	2,8	2,4	2,2	1,9	2,5
Kalmar	H	9,5	8,1	10,1	9,2	9,4	9,7	9,9
Gotlands	I	5,8	5,2	5,4	5,6	5,7	5,1	5,2
Blekinge	K	2,2	2,1	2,1	1,9	1,8	1,9	2,1
Skåne	M	50,2	50,4	53,0	51,6	45,1	46,7	51,9
Hallands	N	10,3	9,8	9,0	9,4	8,9	8,3	10,3
Västra Götalands	O	35,7	36,0	36,8	36,8	31,3	34,3	36,9
Värmlands	S	4,9	4,7	5,5	5,5	4,8	5,3	5,3
Örebro	T	7,7	7,3	7,8	8,4	7,4	8,1	7,6
Västmanlands	U	7,8	7,8	8,7	7,9	6,5	7,5	7,2
Dalarnas	W	3,8	4,4	4,4	5,0	4,1	4,6	4,4
Gävleborgs	X	2,7	3,0	2,6	3,3	2,6	2,9	2,8
Västernorrlands	Y	1,3	1,1	0,9	1,0	0,7	0,8	0,7
Jämtlands	Z	0,9	0,7	0,6	0,7	0,5	0,6	0,5
Västerbottens	AC	2,8	2,5	2,2	2,2	2,3	2,5	2,1
Norrbottens	BD	1,2	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9	0,6

3. Försäljning av mineralgödsel till jord- och trädgårdsbruk åren 1994/95 – 2000/01, tusen ton kalium (K)

3. Sales of fertilizers for agricultural and horticultural purposes in 1994/95 – 2000/01. Potassium (K) in thousands of tons

Län och länsgrupper		Tusen ton kalium (K)						
		94/95	95/96	96/97	97/98	98/99	99/00	00/01
Hela riket		43,8	42,4	44,3	44,5	37,3	38,9	38,8
Län F, G och H		3,8	3,4	3,7	3,4	3,0	2,9	2,9
Län AB, C, D, T, U		5,4	5,5	6,3	5,9	5,3	5,6	5,5
Län W och X		1,6	1,5	2,0	1,8	1,4	1,5	1,4
Län Y, Z, AC och BD		1,9	1,8	1,5	1,5	1,4	1,5	1,3
Stockholms	AB	0,5	0,6	0,6	0,6	0,4	0,5	0,6
Uppsala	C	1,0	1,1	1,2	1,2	1,1	1,2	1,0
Södermanlands	D	1,3	1,1	1,4	1,2	1,2	1,3	1,3
Östergötlands	E	3,8	3,2	3,7	3,9	3,0	3,2	2,9
Jönköpings	F	1,0	1,0	1,0	0,9	0,8	0,8	0,8
Kronobergs	G	1,1	0,8	1,0	0,8	0,6	0,6	0,6
Kalmar	H	1,7	1,7	1,8	1,7	1,5	1,4	1,5
Gotlands	I	2,5	1,6	1,7	1,7	1,7	1,6	1,5
Blekinge	K	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,6	0,5
Skåne	M	12,6	12,8	13,4	14,5	11,3	11,4	11,4
Hallands	N	2,8	2,7	2,7	2,6	2,3	2,5	2,5
Västra Götalands	O	7,3	7,8	7,3	7,1	6,3	6,6	7,2
Värmlands	S	1,5	1,4	1,5	1,4	1,3	1,5	1,6
Örebro	T	1,7	1,7	1,8	1,8	1,6	1,7	1,7
Västmanlands	U	1,0	1,0	1,2	1,0	0,9	0,9	0,9
Dalarnas	W	1,1	1,0	1,3	1,2	0,9	1,0	0,9
Gävleborgs	X	0,6	0,5	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5
Västernorrlands	Y	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2
Jämtlands	Z	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1
Västerbottens	AC	0,9	0,9	0,7	0,6	0,7	0,8	0,6
Norrbottnens	BD	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3

4. Försäljning av mineralgödsel till jord- och trädgårdsbruk åren 1994/95 – 2000/01, kväve (N) per hektar utnyttjad åker

4. Sales of fertilizers for agricultural and horticultural purposes in 1994/95 – 2000/01. Nitrogen (N) in kg per hectare of utilized arable land

Län och länsgrupper		Kg kväve (N) per hektar						
		94/95	95/96	96/97	97/98	98/99	99/00	00/01
Hela riket		82	78	81	81	73	80	84
Län F, G och H		64	55	67	58	58	62	65
Län AB, C, D, T, U		78	72	77	77	69	76	77
Län W och X		53	59	55	66	60	65	61
Län Y, Z, AC och BD		32	27	23	24	25	28	23
Stockholms	AB	66	59	60	60	51	55	56
Uppsala	C	76	68	75	85	74	79	75
Södermanlands	D	81	77	83	78	73	81	93
Östergötlands	E	119	107	120	130	96	116	109
Jönköpings	F	44	40	53	40	42	45	43
Kronobergs	G	63	53	53	45	39	41	53
Kalmar	H	79	68	83	76	81	84	86
Gotlands	I	73	64	67	69	71	64	66
Blekinge	K	66	62	62	60	63	64	71
Skåne	M	116	116	120	117	102	113	124
Hallands	N	94	89	80	83	83	80	100
Västra Götalands	O	83	82	82	83	72	83	90
Värmlands	S	55	52	56	57	54	59	58
Örebro	T	83	78	80	84	78	88	83
Västmanlands	U	82	75	82	72	59	73	71
Dalarnas	W	69	77	76	87	86	86	81
Gävleborgs	X	39	44	38	48	41	47	44
Västernorrlands	Y	26	21	18	20	15	18	17
Jämtlands	Z	21	17	13	16	16	18	14
Västerbottens	AC	42	37	32	33	37	41	34
Norrbottens	BD	34	28	24	24	27	28	20

5. Försäljning av mineralgödsel till jord- och trädgårdsbruk åren 1994/95 – 2000/01, fosfor (P) per hektar utnyttjad åker

5. Sales of fertilizers for agricultural and horticultural purposes in 1994/95 – 2000/01. Phosphorus (P) in kg per hectare of utilized arable land

Län och länsgrupper		Kg fosfor (P) per hektar						
		94/95	95/96	96/97	97/98	98/99	99/00	00/01
Hela riket		10	9	9	9	7	7	7
Län F, G och H		6	5	5	5	4	4	4
Län AB, C, D, T, U		10	9	9	10	8	8	8
Län W och X		11	8	11	9	8	7	6
Län Y, Z, AC och BD		5	4	3	3	3	3	2
Stockholms	AB	8	7	7	8	7	6	6
Uppsala	C	9	7	8	9	8	8	7
Södermanlands	D	10	9	10	9	8	8	8
Östergötlands	E	16	13	14	14	10	11	9
Jönköpings	F	4	4	4	3	3	3	3
Kronobergs	G	7	5	6	4	3	4	4
Kalmar	H	6	6	6	6	5	5	4
Gotlands	I	13	9	8	8	8	8	7
Blekinge	K	6	6	5	5	5	5	5
Skåne	M	10	10	10	11	9	9	9
Hallands	N	9	8	8	7	6	7	7
Västra Götalands	O	10	10	8	9	7	8	8
Värmlands	S	9	7	7	7	6	6	7
Örebro	T	12	12	12	12	11	11	12
Västmanlands	U	11	9	10	10	8	8	7
Dalarnas	W	15	11	15	13	11	10	8
Gävleborgs	X	8	6	8	6	5	5	4
Västernorrlands	Y	3	3	2	2	1	2	2
Jämtlands	Z	2	2	2	2	1	2	1
Västerbottens	AC	6	6	5	4	4	5	3
Norrbottens	BD	7	6	4	5	5	5	3

6. Försäljning av mineralgödsel till jord- och trädgårdsbruk åren 1994/95 – 2000/01, kalium (K) per hektar utnyttjad åker

6. Sales of fertilizers for agricultural and horticultural purposes in 1994/95 – 2000/01. Potassium (K) in kg per hectare of utilized arable land

Län och länsgrupper		Kg kalium (K) per hektar						
		94/95	95/96	96/97	97/98	98/99	99/00	00/01
Hela riket		18	17	17	18	15	16	16
Län F, G och H		15	13	14	13	11	12	12
Län AB, C, D, T, U		11	11	12	11	10	11	11
Län W och X		13	12	15	14	12	13	12
Län Y, Z, AC och BD		10	9	8	8	8	9	7
Stockholms	AB	7	8	8	8	6	7	9
Uppsala	C	8	8	9	9	8	9	8
Södermanlands	D	12	10	12	11	11	11	12
Östergötlands	E	22	18	20	21	15	18	17
Jönköpings	F	11	11	12	10	9	9	9
Kronobergs	G	21	15	18	15	11	14	13
Kalmar	H	14	14	14	14	13	12	13
Gotlands	I	31	20	21	21	21	21	19
Blekinge	K	17	17	16	17	17	19	18
Skåne	M	29	30	30	33	26	27	27
Hallands	N	25	24	23	23	22	24	24
Västra Götalands	O	17	18	16	16	14	16	17
Värmlands	S	17	16	15	14	14	17	17
Örebro	T	18	18	19	18	17	18	18
Västmanlands	U	11	10	11	9	8	9	9
Dalarnas	W	19	17	23	21	19	18	17
Gävleborgs	X	9	7	9	9	7	8	7
Västernorrlands	Y	6	6	5	6	4	5	5
Jämtlands	Z	5	4	4	4	4	5	4
Västerbottens	AC	13	13	11	10	11	12	10
Norrbottens	BD	14	13	11	11	12	13	11

**7. Försäljning av mineralgödsel till jord- och trädgårdsbruk åren 1997/98 – 2000/01.
Svavel (S) dels i tusen ton, dels i kg per hektar utnyttjad åker**

7. Sales of fertilizers for agricultural and horticultural purposes in 1997/98 – 2000/01. Sulphur (S) both in thousands of tons and in kg per hectare of utilized arable land

Län och länsgrupper		Tusen ton svavel (S)				Kg svavel (S) per hektar			
		97/98	98/99	99/00	00/01	97/98	98/99	99/00	00/01
Hela riket		22,8	20,7	22,4	23,9	9	8	9	10
Län F, G och H		1,3	1,2	1,4	1,7	5	5	6	7
Län AB, C, D, T, U		4,3	4,1	4,3	4,4	8	8	8	9
Län W och X		1,1	0,9	1,0	1,0	9	8	9	9
Län Y, Z, AC och BD		0,6	0,6	0,6	0,5	3	3	4	3
Stockholms	AB	0,5	0,4	0,5	0,5	6	5	6	7
Uppsala	C	1,1	1,0	1,1	1,0	8	7	8	8
Södermanlands	D	0,9	1,0	1,0	1,1	8	9	9	10
Östergötlands	E	2,7	2,2	2,5	2,4	14	11	14	13
Jönköpings	F	0,3	0,2	0,3	0,3	3	3	3	4
Kronobergs	G	0,3	0,2	0,2	0,3	5	4	5	7
Kalmar	H	0,8	0,8	0,9	1,1	6	6	8	10
Gotlands	I	0,6	0,6	0,5	0,5	7	7	7	7
Blekinge	K	0,2	0,2	0,2	0,2	6	6	6	8
Skåne	M	6,2	5,9	6,0	6,6	14	13	14	16
Hallands	N	0,9	0,8	0,9	1,2	8	8	9	12
Västra Götalands	O	4,2	3,8	4,2	4,5	9	9	10	11
Värmlands	S	0,6	0,6	0,7	0,7	6	6	8	7
Örebro	T	1,0	1,0	1,0	0,9	10	10	10	10
Västmanlands	U	0,9	0,8	0,8	0,8	8	7	8	8
Dalarnas	W	0,6	0,6	0,6	0,6	11	12	12	12
Gävleborgs	X	0,4	0,4	0,4	0,4	6	6	7	6
Västernorrlands	Y	0,1	0,1	0,1	0,1	2	2	3	3
Jämtlands	Z	0,1	0,1	0,1	0,1	2	2	3	2
Västerbottens	AC	0,2	0,2	0,3	0,2	3	4	4	4
Norrbottens	BD	0,2	0,2	0,2	0,1	5	5	5	4

Fakta om statistiken

Detta omfattar statistiken

Uppgifter för de sju verksamhetsåren 1994/95 – 2000/01 publiceras i detta SM. I tabellerna redovisas totalkvantiteter av försålda växtnäringsämnen. Dessutom redovisas försäljningen av växtnäringsämnen beräknade per hektar utnyttjad åker. Redovisning ges för län, för länsgrupper och för hela riket.

Några data om användningen av mineralgödselmedel inom skogsbruket redovisas inte i detta SM. Vidare har specialgödselmedel för golfbanor exkluderats.

Så görs statistiken

Datainsamling och bearbetning

Uppgiftslämnare

Uppgiftslämnare till statistiken är tillverkare och importörer av mineralgödselmedel. Dessa är enligt lag ålagda att erlagga miljöavgifter med hänsyn till gödselmedlens kväve- och kadmiuminnehåll (1,80 kr per kg kväve och 30 kr för varje gram kadmium överstigande 5 gram per ton fosfor). Härigenom kan ett register med primärmarknadens aktörer upprättas. I årets undersökning har ingått uppgifter från ett tjugotal företag. Marknaden domineras dock helt av ett fåtal företag. De fem största svarar för över 95 procent av försäljningen.

Redovisningsår

Resultaten i denna rapport avser gödselåret 2000/01 och sammanfaller med branschens verksamhetsår 1 juli – 30 juni. Härigenom underlättas uppgiftsinsamlingen och statistikens kvalitet förbättras. Även den statistik över gödselmedelförsäljningen som Statens Jordbruksverk (SJV) publicerar avser perioden 1 juli – 30 juni.

Uppgifter

Efter omläggningen av uppbörden avseende miljöavgifter på mineralgödselmedel 1994/95, från SJV till Riksskatteverket, har SCB och SJV samordnat uppgiftsinsamlingen om mineralgödselmedelförsäljningen till jord- och trädgårdsbruket. Uppgifterna har inhämtats via postenkät.

Uppgiftslämnarna har ombetts att sända in uppgifter om försålda mängder av olika mineralgödselmedel under verksamhetsåret 2000/01. Uppgifterna specificeras av uppgiftslämnarna med avseende på produkt, t.ex. kalkkamonsalpeter N 28, kalisalt K 50 eller NPK 21-3-10. Försålda kvantiteter fördelas på län. Endast produkter som sålts till jord- och trädgårdsbruksändamål redovisas.

Insamling och granskning

Uppgifterna har samlats in under hösten/vintern 2001/02. Olika typer av kontroller har gjorts bl.a. för att undvika att några leveranser redovisas dubbelt.

Utifrån tillverkarnas och importörernas innehållsdeklarationer för de enskilda gödselmedel har mängden ren växtnäring (kväve, fosfor och kalium) liksom svavel och kadmium beräknats.

Eftersom enstaka mindre uppgiftslämnares försäljning inte har kunnat redovisas per län har approximationer fått göras för att erhålla länskattningar.

Beräkningar

Vid beräkningen av kvantitet per hektar åker (tabell 4,5,6 och 7) har försäljningsuppgifterna dividerats med arealen utnyttjad åker enligt preliminära areal-

uppgifter för 2001 från IAKS (Statens Jordbruksverks administrativa stödutbetalningsregister). Utnyttjad åker har definierats som Summa utnyttjad åkermark exkl. träda.

Statistikens tillförlitlighet

Det finns flera faktorer som påverkar resultatens kvalitet. Den verkliga förbrukningen inom jord- och trädgårdsbruket bestäms både av inköpen och av eventuella lagerförändringar på enskilda gårdar och i olika handelsled, varför de uppgifter som publiceras i detta SM endast kan ses som en approximation av den av jordbrukarna förbrukade mineralgödselmängden under gödselåret 2000/01.

Dessutom kan uppgiftslämnarnas fördelning av sålda kvantiteter på län vara osäkra. I vissa fall fraktas mineralgödseln först till en större terminal och vidarebefordras sedan till återförsäljare inom flera län eller försäljningsområden. De i tabellerna angivna länsgrupperna överensstämmer med försäljningsområdena bättre än länen. Dessa uppgifter är därför säkrare än länsuppgifterna.

Det kan inte uteslutas att en viss direktimport av mineralgödselmedel, vid sidan av officiella kanaler och utan redovisning till skattemyndigheten, förekommer. Under senaste åren har pressen rapporterat om misstänkta skattebrott i samband med direktimport av handelsgödsel. Personer med kännedom om marknaden gör dock bedömningen att direktimporten är marginell.

Alla flöden av handelsgödselkvantiteter mellan olika län fångas inte in i denna undersökning, som baseras på uppgifter från de stora tillverkarna och importörerna och inte på detaljredovisning av försäljning och lagerhållning hos många mindre återförsäljare.

Sammanfattningsvis bedöms de länsvisa uppgifterna delvis vara osäkra, medan uppgifterna för områden som utgör grupper av län har högre kvalitet.

Bra att veta

Tidigare statistik

Uppgifter om länsvis försäljning av mineralgödsel till jord- och trädgårdsbruket insamlades och publicerades t.o.m. 1984/85 av Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien. Statistiken överfördes därefter till SCB. Uppgifter om försålda kvantiteter mineralgödsel till jord- och trädgårdsbruk redovisas årligen av SCB.

Äldre uppgifter om mineralgödsel förbrukningen finns publicerade i ”Handelsgödsel, stallgödsel och kalk i jordbruket – långa tidsserie” (Na 30 SM 9503).

Annan statistik

Vartannat år, senast 2001, intervjuar SCB ca 4 000 lantbrukare över hela landet om deras faktiska förbrukning av handels- och stallgödsel. Härigenom ges möjlighet till mera detaljerad redovisning av användningen bl.a. regionalt och i olika grödor. Resultat från den senaste undersökningen kommer att publiceras i en SM-rapport under våren 2002.

SJV publicerar varje år uppgifter om försäljningen av olika mineralgödselmedel på riksnivå och i anslutning härtill jordbrukets kostnader för mineralgödselmedel. Uppgifter för gödselåret 2000/01 kommer att publiceras under våren 2002.

Dessutom redovisar SCB uppgifter om försäljningen av kalk för jord- och trädgårdsbruk, sjöar, vattendrag och skog. Även dessa uppgifter publiceras årligen.

Mer information om statistiken och dess kvalitet ges i en särskild Beskrivning av statistiken på SCB:s webbplats, www.scb.se.

In English

Summary

Statistics Sweden produces statistics on sale of fertilizers for agricultural and horticultural purposes. The data are collected from manufacturers and importers of fertilizers. The sale of nitrogen in 2000/01 was 8 000 tons higher than the year before and 18 000 tons higher than in 1998/99. The sale amounted to 197 thousand tons. The sales of phosphorus and potassium were by and large unchanged compared to the year before at 17 000 tons of phosphorus and 39 000 tons of potassium. In addition to plant nutrients the fertilizers sold in 2000/01 contained 24 000 tons of sulphur. The phosphorus fertilizers contained about 175 kg of cadmium.

During the fertilizer-year 2000/01 the cost of nitrogen increased obviously. At the same time the sown area of grain decreased, without any rise in other high nitrogen consuming crops. On the other hand there has been demand for higher content of protein in wheat for EU intervention. Together these occurrences, however, indicate a decrease in the sale of nitrogen.

Note that results in this report are just rough estimates of the consumption of fertilizers in 2000/01 in Swedish agriculture. A better estimate based on interviews with farmers, is published intermittently and data for 2000/01 will be published during the spring of 2002 in a separate report "Use of fertilizers and animal waste in agriculture in 2000/01".

List of tables

1. Sales of fertilizers for agricultural and horticultural purposes in 1994/95 – 2000/01. Nitrogen (N) in thousands of tons	5
2. Sales of fertilizers for agricultural and horticultural purposes in 1994/95 – 2000/01. Phosphorus (P) in thousands of tons	6
3. Sales of fertilizers for agricultural and horticultural purposes in 1994/95 – 2000/01. Potassium (K) in thousands of tons	7
4. Sales of fertilizers for agricultural and horticultural purposes in 1994/95 – 2000/01. Nitrogen (N) in kg per hectare of utilized arable land	8
5. Sales of fertilizers for agricultural and horticultural purposes in 1994/95 – 2000/01. Phosphorus (P) in kg per hectare of utilized arable land	9
6. Sales of fertilizers for agricultural and horticultural purposes in 1994/95 – 2000/01. Potassium (K) in kg per hectare of utilized arable land	10
7. Sales of fertilizers for agricultural and horticultural purposes in 1997/98 – 2000/01. Sulphur (S) both in thousands of tons and in kg per hectare of utilized arable land	11

List of terms

Fosfor	phosphorus
försäljning	sales
Hela riket	whole of Sweden

Jordbruksverket	The Swedish Board of Agriculture
jord- och trädgårdsbruk	agriculture och horticulture
Kadmium	cadmium
kalium	potassium
Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien	The Royal Academy of Agriculture and Forestry
kväve	nitrogen
Län	county
Mineralgödsel	fertilizers
Svavel	sulphur
Växtnäringsämne	plant nutrient